

sobre Dostoievski

LA RESPOSTA DE DOSTOIEVSKI de Joan Gomis. Editorial Nova Terra, Barcelona 1974.

Seria difícil de trobar un llibre on el fons religiós i humanista de l'obra de Dostoievski, així com la seva projecció social i política, fossin examinats amb tant de rigor com a *La resposta de Dostoievski*. Joan Gomis subratlla que el gran novel·lista rus, en les seves obres cabdals, tracta «d'una manera ambiciosa, profunda i vibrant» un gran tema: el sentit de la vida humana. Després analitza la recerca de Dostoievski, els seus condicionaments i els seus resultats. Ho fa basant-se sobretot en quatre obres: *Crim i Càstig*, *L'idiota*, *Els dimonis* i *Els germans Karamàzov*. ...

Joan Gomis.

Gomis es proposa descobrir la resposta que «el cristià ortodox Dostoievski dona als problemes que el món modern planteja». I arriba a la conclusió que Dostoievski, «com a novel·lista cristià», va tractar de donar «una resposta original al desafiament dels canvis socials i ideològics de l'època en què va viure i que encara no està closa». I en aquesta resposta és essencial l'existència històrica de Jesucrist: «Jesucrist com a possible resposta als interrogants que sempre acompanyen la vida de l'home i al mateix temps com a motor, sentit i objectiu de les transformacions socials dels temps». Sols si Déu existeix, i si Jesucrist és Déu, és possible en el món la fraternitat humana —el paradís a la terra.

La conclusió de Gomis —fruit d'una profunda i meditada investigació— ens sembla justa, però, malgrat tot, potser peca d'unilateral. Potser resulta massa reduït l'objectiu mateix de la investigació (la resposta del «cristià ortodox Dostoievski»). Perquè Dostoievski no fou només cristià; fou un «fill del segle» —ho recorda l'autor del llibre—, i el dubte l'acompanyà sempre. Per això pogué ser també, a les seves novel·les, *no cristià* i fins i tot ateu. I no tan sols va veure les opcions que examina —i desestima— a *L'idiota* (la solució, podria donar-la la noblesa) i a *Els dimonis* (la solució, podrien donar-la els revolucionaris, ateus). També va concebre com a inevitable un estadi en què la societat estarà organitzada pels qui s'han desenganyat de l'existència de Déu. Ho explica a *L'adolescent* (obra que Gomis ha dubtat d'incloure o no a la seva selecció), on Dostoievski diu que «després de setanta-set dècades, els pobres destruiran els accionistes» (segona part, cap. I) i que arribarà el temps en què «l'home viurà sense Déu» (tercera part, cap. VII).

És cert que Dostoievski es proposava descobrir una altra opció, la que havia de ser autènticament seva, d'acord amb la seva concepció

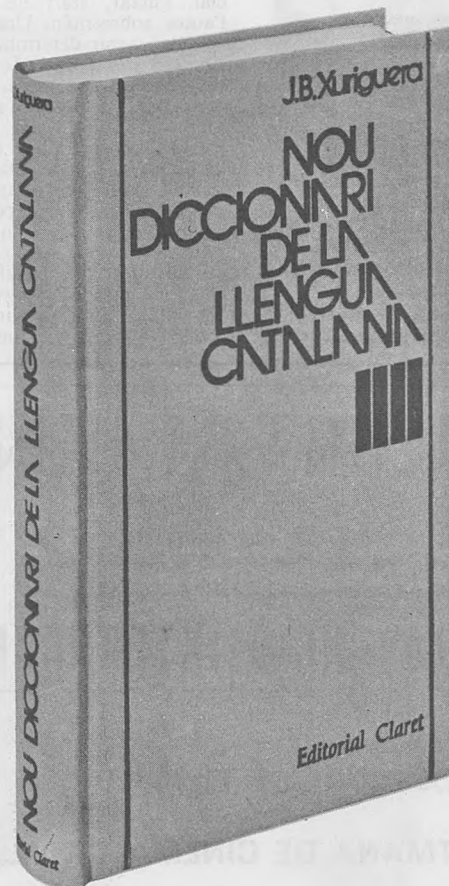
de Crist, de l'ortodòxia i del poble rus. Havia de presentar-la a la continuació d'*Els germans Karamàzov*, però la mort li va impedir d'escriure-la. I a la seva darrera obra (*Els germans Karamàzov*) apunta només una resposta *cristiana* abstracta, metafísica: la de creure en Crist. Tot el que es digui sobre el que hauria estat la continuació de l'obra és pura especulació (i Gomis ho argumenta molt clarament i convincentment). Ara bé: en la seva resposta com a *cristià* Dostoievski vol arribar a una idea vàlida per sempre, a una idea absoluta (per tant, estàtica, no dialèctica, en contradicció amb el caràcter dialèctic de la vida mateixa). Per això repetidament afirma: «Si no hi ha Déu tot és permès» (quants homes hi ha, avui almenys, que no accepten aquest principi?). En canvi, quan, escrutant el futur, arriba a la conclusió que «els pobres» vencran els rics, afegeix que quan l'home ja hagi après a convertir les pedres en pans (és a dir: quan ja no hi hagi gent que passi gana, quan hi hagi una major justícia social) es preguntarà: «Bé, ja m'he atipat, i què faig ara?» És a dir, veu que l'home es plantejarà nous problemes i que la solució d'uns suposa el sorgiment d'altres.

No ens és possible reflectir en tan poc espai tota la riquesa conceptual de l'examen de Joan Gomis. Tampoc no podem explicar per què, al nostre entendre, Dostoievski periodista no sols polemitzava per *refutar* l'adversari (mentre que, com diu Gomis en brillant contraposició, en les grans novel·les recerca pel camí de *comprendre'l*), sinó que polemitzava per convèncer-se sobretot a si mateix. A Gomis no li hauria costat gaire d'escriure, sobre la base de la seva investigació, un llibre titulat «*Les respostes de Dostoievski*». Però tant se val. La seva obra és, sens dubte, una contribució important a l'estudi de Dostoievski, que equival a dir a l'estudi dels complexos problemes amb què l'home s'enfronta avui. — AUGUST VIDAL.

Editorial Claret

Llúria, 5 Tel. 218 08 87
BARCELONA - 10

NOU DICCIONARI DE LA LLENGUA CATALANA

COL·LECCIÓ POMPEU FABRA, NÚM. 8

Conté tots els mots que es troben al Diccionari General de Pompeu Fabra i, també, les modificacions fetes per l'Institut d'Estudis Catalans. El diccionari és complet i de maneig fàcil gràcies a l'agrupament dels mots en famílies etimològiques.

Característiques:

840 pàgines, 22 x 12,5 x 3,5 cm, 500 ptes.

Altres títols de la col·lecció Pompeu Fabra:

Parleu bé el català	40
Parleu més bé el català	80
Els verbs catalans conjugats	140
Escriuiu bé el català, II, Manual d'ortografia	80

ESTUDI DAT